

VEZETÉKNÉV:
ISKOLA VÁROSA, NEVE:

KERESZTNÉV:

Közgazdasági Olimpia

Mintateszt az országos döntőhöz 2019-2020

Útmutató

A teszt kitöltésére 45 perc áll rendelkezésedre.

A teszt négy részből áll. Az első rész minden egyes kérdésre egyetlen helyes válasz van. Minden helyes válasz 5 pontot ér. Rossz válaszáért nem jár pontlevonás.

A Közgazdasági Olimpia jelen tesztjét az INEV állította össze a Prágai Közgazdaságtudományi Egyetem Közgazdasági Tanszékének szakértői felügyelete alatt.

Szervezők

Magyar Közgazdasági
Társaság

PÉNZMÚZEUM
MONEY MUSEUM

PÉNZIRÁNYTŰ

1. feladat (25 pont)

1) „Csapos, ne adj nekem több sört, még egy már nem esne jól.” Egy közgazdász értelmezése szerint ez a sörözőben elhangzó kijelentés azt szemlélteti, hogy a vendég:

- a) elérte a sör teljes negatív hasznát.
- b) elérte a sör negatív határhasznát.
- c) elérte a sörből származó negatív fogyasztói többletet.
- d) negatív extern hatást ért el.
- e) pozitív extern hatást ért el.

Indoklás: Határhaszon alatt az újabb egységnyi jószág elfogyasztásából eredő hasznosságváltozást értjük. Jelen példában az újabb egység elfogyasztása már nem esne jól, tehát negatív határhasznót jelentene.

2) A kormányzat elhatározza, hogy a tervezettnél 100 kilométerrel hosszabb autópályát épít, de nem emel adót, helyette a költségeket adósságból finanszírozza. Milyen közvetlen hatással jár ez?

- a) Az állam saját kötvényt vásárol, ennek hatására csökken a kamatláb, ez pedig a magántőke-befektetések visszaeséséhez vezet a magánszektorban.
- b) Az állam saját kötvényt vásárol, ennek hatására csökken a kamatláb, ez pedig a magántőke-befektetések növekedéséhez vezet a magánszektorban.
- c) Az állam saját kötvényt vásárol, ennek hatására emelkedik a kamatláb, ez pedig a magántőke-befektetések visszaeséséhez vezet a magánszektorban.
- d) Az állam saját kötvényt értékesít, ennek hatására emelkedik a kamatláb, ez pedig a magántőke-befektetések visszaeséséhez vezet a magánszektorban.
- e) Az állam saját kötvényt értékesít, ennek hatására emelkedik a kamatláb, ez pedig a magántőke-befektetések növekedéséhez vezet a magánszektorban.

Indoklás: A kormányzat adósságból finanszírozza a kiadásait. Ehhez a saját kötvényeit kell értékesítenie, tehát hitelviszonyt keletkeztet, eladósodik. A magánszektor megtakarításai megvásárolják az állami kötvényeket, ami miatt a magánbefektetésekre kevesebb megtakarítás marad. Ennek hatására a kisebb megtakarítás magasabb kamatot fog eredményezni a vagyoneszközök piacán, amely a befektetések csökkenését okozza, hiszen magasabb kamatból drágábban tudnák finanszírozni ezeket.

3) Az alábbi lehetőségek közül melyiknek legkisebb a kamata éves szinten?

- a) A bank hitelez 400.000 forintot, te pedig 5 éven keresztül évi 200.000 forintot fizetsz vissza. Az 5. év végére a teljes hitelt kifizeted.
- b) A bank hitelez 400.000 forintot, te pedig 5 éven keresztül havi 15.000 forintot fizetsz vissza. Az 5. év végére a teljes hitelt kifizeted.
- c) A bank 400.000 forint hitelt ad éves 30%-os kamatra.
- d) A bank 400.000 forint hitelt ad havi 1%-os kamatra.
- e) A bank 400.000 forint hitelt ad napi 1%-os kamatra.

Indoklás: Az a) opció éves kamata $(1.000.000/400.000)/5=50\%$. A b) opció éves kamata $(5*12*15.000/400.000)/5=45\%$. A d) opció éves kamata $12*1=12\%$. Az e) opció éves kamata $365*1=365\%$. (Kamatoss kamattal számolva az éves kamatok rendre 20,11%, 17,61%, 12,68%, illetve 377,83%, tehát ugyanúgy d) válasz a helyes.)

4) A monopólium gyakori jellemzője, hogy:

- a) a kibocsátás növekedésével a teljes költség csökken.
- b) a kibocsátás növekedésével a fix költségek csökkennek.
- c) a kibocsátás növekedésével az átlagköltségek csökkennek.
- d) a kibocsátás növekedésével a változó költségek csökkennek.
- e) a kibocsátás növekedésével a bérköltségek csökkennek.

Indoklás: A természetes monopóliumok esetében a kereslet szempontjából releváns outputtartományban gyakran növekvő hozadék érvényesül, azaz az átlagköltség csökkenő. Példa lehet egy közműszolgáltató, ahol a fő gerinc lefektetése, karbantartása nagy költséget jelent, a kisebb kiegészítések, egységnyivel több termék értékesítése (pl. gáz) nem jár jelentős többletköltséggel.

5) A modern közgazdaságtan milyen megközelítést alkalmaz az összetett gazdasági jelenségek megértésében?

a) Módszertani kollektívizmust: a közgazdaságtan a társadalom egészét vizsgálja, és az általános megismerése alapján próbál következtetni az egyes alkotóelemekre.

b) Módszertani individualizmust: a közgazdaságtan gazdasági szereplőket vizsgál, és ebből vezeti le a nagyobb egységekre érvényes elveket.

c) Asztrológiát: a csillagok állása alapján megfogalmazott jóslatok a jövőről.

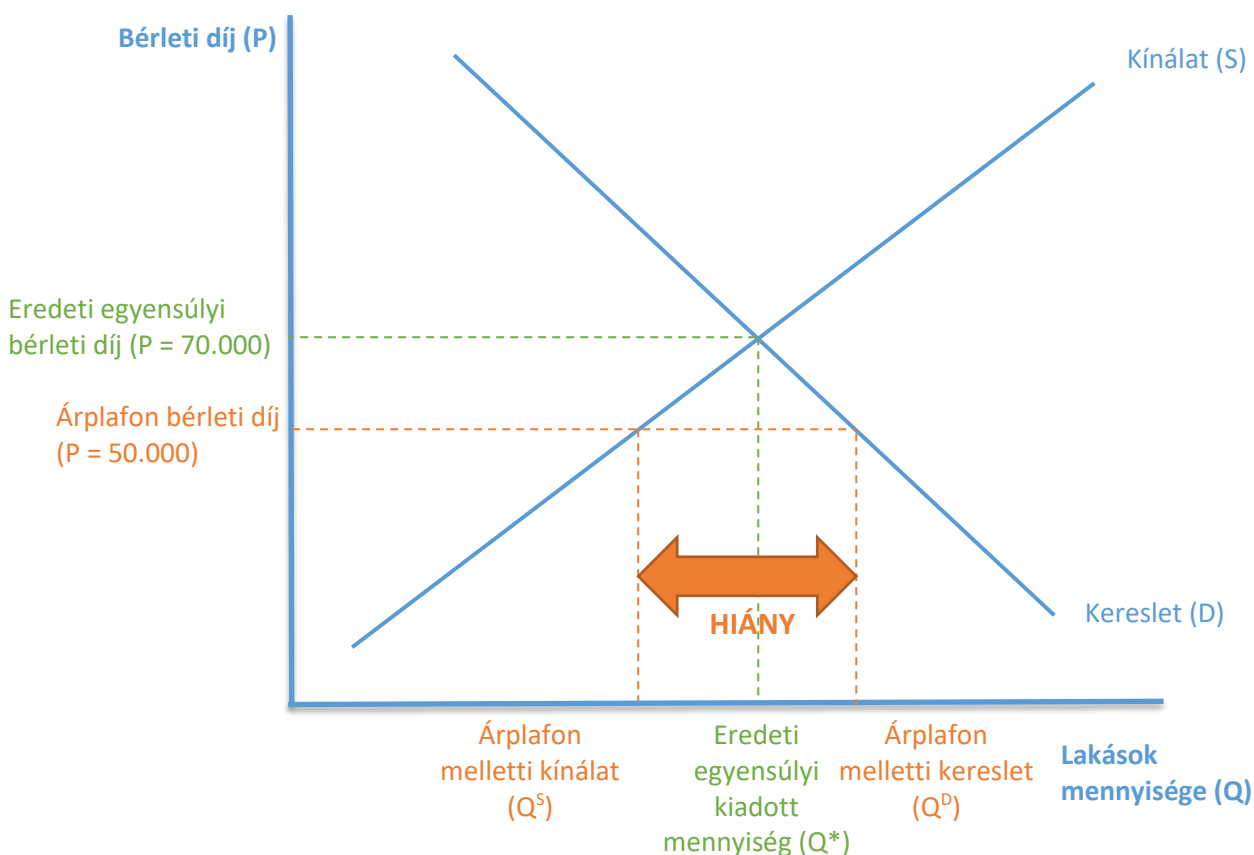
d) Közvélemény-kutatási adatok statisztikai elemzését.

e) Neurofizikát: kísérlet az emberi viselkedés megértésére az egyes szereplők agyműködésének mérése alapján.

2. feladat (25 pont)

Egy közepes méretű város önkormányzata úgy dönt, hogy ezentúl szabályozza a város lakásainak bérleti díját. Ezidáig egy átlagos lakás egyensúlyi piaci bérleti díja 70.000 Ft volt. A szabályozás bevezetése után a bérleti díj összege nem haladhatja meg az 50.000 Ft-ot.

Illusztráld a keresleti és kínálati görbék rendszerének segítségével a bérleti díjak szabályozásának hatását! Ügyelj a tengelyek és a görbék elnevezésére! Saját szavaiddal magyarázd is el, mi történt, milyen hatása volt a szabályozásnak!

Külső beavatkozás nélkül a zölddel jelölt pontban alakul ki az egyensúly, teljesen önszabályozó módon, ami mellett 70.000 Ft bérleti díj mellett Q^* mennyiségű lakás kerül kiadásra. Ha az önkormányzat ennél az egyensúlyi szintnél alacsonyabb szinten szabja meg az árak maximumát, az torzítja a piacot, ezt jelölik a narancssárga pontok. Alacsonyabb áron többen vennének ki lakást, míg kevesebben kínálják fel eladásra, így a kiadható lakások piacán hiány alakul ki. Potenciális hatások lehetnek, hogy a kitartóbb, gyorsabb bérlők jutnak lakáshoz, a kiadók pedig akár szubjektív alapon osztják ki a lakásokat, pl. szimpátia, rokoni kapcsolatok alapján. Ez nem hatékony és nem tisztességes, hiszen nem az kapja a lakást, aki a legtöbbször becsüli azt. Végeredményben az önkormányzat segítőkész szándékú beavatkozása valamelyest ellentétes hatást ér el, hiszen nem mindenki jár jól, lesznek, akik nem kapnak lakást.

3. feladat (25 pont)

Egy kis faluban két kocsmá működik. A kocsmák tulajdonosai egy nap megegyeznek, hogy ezentúl egy korsó sörért 500 Ft-ot kérnek. Ez mindegyikük számára éves 3.000.000 Ft profitot eredményez. Ha bármelyikük megszegi az egyezményt és úgy dönt, hogy lecsökkeni a korsó sör árát 450 Ft-ra, a saját éves profitja 3.300.000 Ft-ra emelkedik, hiszen a másik kocsmától el tud szívni néhány vendéget. Ennek eredménye, hogy a másik kocsmá éves profitja 2.600.000 Ft-ra csökken. Ha mindketten megszegik az egyezményt, és mindketten lecsökkentik a sör korsónkénti árát 450 Ft-ra, mindegyikük éves profitja 2.700.000 Ft-ra csökken.

Határozd meg a játék egyensúlyát! Melyik tulajdonos szegi meg az egyezményt? Csak egy tulajdonos rúgja fel a megállapodást, esetleg mindkettő vagy egyik sem? Hogy hívják a közgazdászok az ilyen egyensúlyt? Hogy hívják az ilyen típusú játékot?

A vázolt probléma a fogolydilemma egy tipikus példája. Mindegyikük részéről a nagyobb profit elérése a cél. Éppen ezért a szabályok betartása egyiküknek sem kifizetődő stratégia, hiszen a megszegéssel jobban járnak, döntsön akárhogy a másik fél. (Pl. ha az oszlopjátékos betartja az alkut, a sorjátékos jobban jár, ha megszegi azt, hiszen 3.300.000 Ft profitot ér el a 3.000.000 helyett; illetve ha az oszlopjátékos megszegi, a sorjátékos is jobban jár, ha megszegi, hiszen 2.700.000 Ft-ot ér el a 2.600.000 helyett.) Habár csoportos szinten vizsgálva a megegyezés kölcsönös betartása eredményezné a legmagasabb elérhető profitot, ám a kocsmatulajdonosok egyénileg fognak dönteni. Így mindegyikük felrúgja az egyezményt, tehát a sárgával jelölt, nem optimális forgatókönyv valósul meg. Ezt a végső, megvalósuló forgatókönyvet nevezzük Nash-egyensúlynak.

Sorjátékos \ Oszlopjátékos	Betartja	Megszegi
Betartja	3.000.000; 3.000.000	2.600.000; 3.300.000
Megszegi	3.300.000; 2.600.000	2.700.000; 2.700.000

4. feladat (25 pont)

Horváth úr idén 2.000.000 Ft hitelt vett fel 2 éves futamidő, 20%-os kamat és évi egyszeri, annuitásos törlesztés mellett (az annuitásos törlesztés azt jelenti, hogy a törlesztés összege mind a két évben ugyanakkora). Mekkora összeget kell a következő két év mindegyikében fizetnie Horvát úrnak ahhoz, hogy a visszafizetett összeg fedezze a tőkét és a kamatot is?

A feladat szövege szerint annuitásos törlesztéssel van dolgunk, tehát az annuitás képletét kell alkalmaznunk:

$$PV = A \frac{1 - \frac{1}{(1+r)^n}}{r}$$

ahol

- PV a pénzáramlás jelenértéke, tehát a felvett hitelösszeg,
- A az annuitás egy periódusának végén esedékes pénzáramlás (törlesztőrészlet),
- r a piaci kamat,
- n a periódusok száma.

Mivel mi A értékét keressük, a fenti képletet átrendezzük A -ra, majd behelyettesítünk:

$$A = PV \frac{r}{1 - \frac{1}{(1+r)^n}} = 2.000.000 \frac{0,2}{1 - \frac{1}{1,2^2}} = 1.309.091$$

Tehát Horváth úrnak évente 1.309.091 forintot kell törlesztenie.

Annuitásos törlesztésnél a futamidő ideje alatt az azonos törlesztőösszegeken belül egyre kisebb részt képvisel a kamattörlesztés, míg a tőketörlesztés növekedik. Tehát jelen feladatban a két év alatt felhalmozódó kamat nagyobb részét és a tőke kisebb részét fizeti vissza Horváth úr az első törlesztéssel, majd a második részlettel a tőke fennmaradó, arányaiban nagyobb részét és az arányaiban kisebb kamatot fizeti vissza.